

بسمه تعالی

مرکز پزشکی تخصصی و فوق تخصصی

شهید محلاتی تبریز

واحد بهبود کیفیت

(گروه اعتبار بخشی و حاکمیت بالینی)

راهنمای آموزش همکاران
شنیدنی به اندازه
فکشی کشیدنی ضروریست

شماره: ۶۶ - ۱۳۹۰

تدوین کننده: آموزش و پژوهش

کم شنوایی در بزرگسالان نیز می‌تواند به علل عفونی و غیر عفونی مربوط گردد.

دسته اول: از نظر عفونی در صورتی که فرد دچار عفونت حاد گوش شده باشد معمولا با دارو قابل معالجه است و عارضه ای برجا نمی‌ماند ولی در صورتی که عفونت مزمن گوش با ویا بدون ترشح داشته باشد ضرورتا بایستی به متخصص گوش، حلق و بینی مراجعه و تحت درمان قرار گیرد.

اگرچه بیمار ممکن است صرفا بخاطر کاهش شنوایی به پزشک مراجعه کرده باشد ولی پزشک ابتدا برای برطرف کردن عفونت مزمن تلاش خواهد کرد و بازسازی شنوایی را در مرتبه بعدی اهمیت قرار خواهد داد.

دسته دوم: در صورتی که کاهش شنوایی بعد از رفع علل عفونی هنوز پابرجا باشد و یا به علل بیماریها و سوابق فامیلی و ژنتیکی و کاری یا ضربه ایجاد شده باشد در اینصورت پزشک گوش، حلق و بینی ممکن است یکی از روشهای زیر را توصیه نماید.

- صبر و انتظار و کنترل سالیانه در مورد کاهش شنوایی یکطرفه شدید تا عمیق و یا دو طرفه ضعیف تا متوسط
- توصیه به جراحی برای بهبود شنوایی در بیماران با کاهش شنوایی انتقالی (عیوب مربوط به مجرا، پرده و استخوانچه‌ها) و یا استفاده از سمک (داخل گوشی یا پشت گوشی)
- توصیه به استفاده از سمک کاشتنی در موارد کاهش شنوایی متوسط تا شدید در مواردی که بیمار قادر به استفاده از سمک معمولی نیست و یا با استفاده از سمک

راهنمایی کم شنوایان متقاضی بهبود شنوایی

کم شنوایان از نظر سنی به دو گروه زیر ۱۸ ساله‌ها و بزرگسالان تقسیم می‌شوند که روشهای توانبخشی آنها از همدیگر متفاوت می‌باشد.

(الف) کودکان کم شنوا:

در صورتی که والدین متوجه کاهش شنوایی و یا دیر پاسخ دادن و یا نزدیک شدن زیاد کودک به وسایل صوتی مثل رادیو و تلویزیون بشنود لازم است در اولین فرصت به پزشک متخصص کودکان و یا گوش و حلق و بینی مراجعه نمایند.

در بیشتر موارد عفونت یا جمع شدن مایع پشت پرده گوش که بعد از سرماخوردگی ایجاد می‌شود مسئول ایجاد کاهش شنوایی است و قابل علاج با دارو یا جراحی می‌باشد.

در تعداد کمی از کودکان مشکل بصورت کاهش شنوایی یکطرفه یا دو طرفه بدون علل عفونی است و می‌تواند به علل ژنتیکی، ویروسی و ... مربوط گردد. در اینصورت انجام شنوایی سنجی (با توجه به سن کودک) برای ارزیابی و راهنمایی ضروری است. در این مرحله متخصص گوش، حلق و بینی والدین را برای انتخاب روش مناسب بازتوانی راهنمایی خواهد کرد. در صورت تجویز پزشکی برای استفاده از سمک، تهیه و بکارگیری آن ضروری خواهد بود و عدم استفاده از آن ممکن است به بروز مشکلات گفتاری، رفتاری و اجتماعی منجر شود.

(ب) بزرگسالان:

شنیدن به اندازه نفس کشیدن طبیعی و ضروری است

شنوایی از چند جهت اهمیت دارد:

- اصولا صداهای محیط را می‌شنویم.
- در ارتباطات گفتاری نه تنها کلمات را می‌شنویم بلکه تفاوت‌های ظریف کلمات و در نتیجه معنی دقیق کلام را درک می‌کنیم.
- در درک اصوات موسیقی و یا جهت یابی منبع صوت به ما کمک می‌کند.
- گوش اصوات را جمع‌آوری کرده پس از مراحل خاصی به صورت امواج عصبی به مغز منتقل کرده و مغز وظیفه درک صدا و شنیدن را انجام می‌دهد. اما این اعمال چگونه اتفاق می‌افتد؟
- گوش خارجی انسان عمل انتقال صدا را انجام می‌دهد. امواج صوتی از مجرای گوش خارجی به پرده صماخ که صفحه جداکننده گوش خارجی و گوش میانی می‌باشد، انتقال پیدا می‌کنند. وقتی که امواج صوتی به پرده صماخ برخورد نمودند باعث ارتعاش آن می‌شوند، با ارتعاش پرده صماخ، موج صوتی به گوش میانی انتقال پیدا می‌کند. استخوانچه‌های گوش میانی (چکشی، سندان و رکابی) باعث تقویت بیشتر انرژی صوت و تسهیل انتقال آن به گوش داخلی می‌شوند. سلولهای حساسه شنوایی در گوش داخلی باعث تولید یک جریان الکتریکی و انتقال آن به عصب شنوایی می‌شوند. این جریان از طریق سیستم عصبی به مناطق شنوایی مغز رسیده و در آنجا به صورت صدا شناخته می‌شود.
- ایجاد هر گونه نقص یا مشکل در این مسیر می‌تواند باعث کم شنوایی شود.
- تقریباً ۱۰ درصد از مردم دچار کم شنوایی هستند، البته با تشخیص سریع و زود هنگام کم شنوایی می‌توان آنرا به خوبی مهار کرد.

با کاهش شنوایی، توانایی فرد برای برقراری ارتباطات اجتماعی موثر نیز کاهش پیدا می‌کند و عدم توانایی در درک گفتار دیگران می‌تواند موجب ناامیدی و دلسردی او شود.

انواع کم شنوایی

کم شنواییها به دو دسته تقسیم می‌شوند:

الف) هدایتی

ب) عصبی

دسته اول مربوط به ضایعاتی در گوش خارجی و یا میانی اند مثل نقص مادرزادی مجرا و یا بسته شدن آن بدنبال تصادف، جراحی، عفونت، تومور و غیره. این گروه با جراحی کاملاً قابل معالجه‌اند و در صورت سلامت گوش داخلی، شنوایی قابل برگشت می‌باشد.

یک گروه از این افراد گوش داخلی و گوش خارجی سالم و گوش میانی معیوب دارند. عیب گوش میانی می‌تواند به هریک یا تمام اجزاء گوش میانی مثل پرده، استخوانچه‌ها و عروق و اعصاب و مخاط گوش میانی یا فضای ماستوئید مربوط شود. در این گروه امکان رفع بیشتر مشکلات مثل پارگی پرده گوش، عفونت، توده‌ها و بازسازی استخوانچه‌ها وجود دارد و می‌توان علاوه بر حذف عفونت، شنوایی را نیز برای بیمار بازسازی کرد. میزان بهبودی در این گروه به عوامل متعددی از جمله عمق ضایعه، مدت استمرار عفونت، تجربه جراحی، امکانات جراحی، شرایط بیمار و ... بستگی دارد.

در گروهی از کم شنواییهای هدایتی به دلایل متعدد از جمله عدم علاقه بیمار به استفاده از سمعک، وجود عفونت دائمی و ... بیماران نمی‌توانند از سمعک و یا جراحی معمولی بهره ببرند. در این بیماران می‌توان از انواع سمعکهای قابل کاشت استفاده نمود.

در گروهی از کم شنواییهای هدایتی امکان درمان بیمار با دارو وجود دارد و می‌توان با رفع علت (مثل عفونت حاد)، شنوایی بیمار را در حد امکان بهبود بخشید، البته عفونت مزمن بندرت با درمان دارویی بهبود می‌یابد. دسته دوم بیمارانی هستند که از کاهش

شنوایی عصبی (یا حسی عصبی) رنج می‌برند. این افراد غالباً گوش میانی و خارجی سالم دارند و مشکل آنها به اختلالاتی در حلقون یا عصب گوش داخلی مربوط می‌شود.

در صورتی که این گروه بتوانند از سمعکهای موجود در بازار استفاده کنند نیاز به اقدام دیگری نیست ولی در صورتی که نخواهند و یا نتوانند از سمعک معمولی استفاده کنند امکان کاشت سمعک برای تعدادی از آنها وجود دارد که می‌توانند به مراکز تخصصی مربوطه مراجعه نمایند.

درجات کم شنوایی

درجات شنوایی از طبیعی (وضعیت عالی) تا کوری کامل متغیر است و در بین این دو محدوده درجات مختلفی از کم شنوایی قرار می‌گیرد.

برای توصیف درجه کم شنوایی از اصطلاحات زیر استفاده می‌شود:

ملایم (mild)، متوسط (moderate)، شدید (severe)، عمیق (profound)

کم شنوایی ملایم:

فرد صداهای آرام را نمی‌شنود و در محیط‌های پر سر و صدا در درک صحیح گفتار دچار مشکل می‌شود.

کم شنوایی متوسط:

صداهای آرام و متوسط را نمی‌شنود و در درک گفتار بخصوص در محیط‌های پر سر و صدا مشکل قابل توجهی دارد.

کم شنوایی شدید:

برخی صداها را نمی‌شنود اما بدون استفاده از سمعک معمولاً نمی‌تواند با دیگران ارتباط کلامی برقرار کند.

کم شنوایی عمیق:

برخی صداهای بسیار بلند را نمی‌شنود اما بدون استفاده از سمعک هرگز نمی‌تواند با دیگران ارتباط کلامی برقرار کند.